Poštnina plačana v gotovini. Posamezna številka 1.25 Din.

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.
Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 69 Sreda, 26 avgusta 1936 Leto XI

Špansko ljudstvo v boju za svobodo

V treh tednih odločitev

Predsednik vlade Giral je izjavil, da bo odločitev v španski državljanski vojni v treh tednih. Manjši boji utegnejo trajati še več mesecev.

Socialisti in državljanska vojna v Španiji.

Angleški in francoski strokovničarji so proti politiki nevmešavanja v španski državljanski vojni, ker ne zaupajo Italiji in Nemčiji. Te dni zborujeta obe internacionali, ki bosta zahtevali francosko-angleško posredovanje v Španiji. Oficielne vlade upornikov ne morejo podpirati, zato je za Španijo nujno, da se tem napravi mir.

Nezaupanje.

To zahtevajo tudi Anglija, Mehika, Brazilija in Uruguaj. Ta po svoji vladi, v Angliji pa javno mnenje in tisk. Italija je sicer pristala na francoski predlog nevmešavanja, baje tudi Nemčija, ki razvija slno veliko protiboljševiško propagando. [illegible]

Dva oklica španskemu narodu

Skupina najuglednejših španskih intelektualcev je objavila po radiju poziv na vse prijatelje demokracije in intelektualne protifašiste, češ, končajte in skrajšajte sedanjo nečloveško vojno za kolonije in svetovna tržišča, ki je naperjena proti narodu, ki je zakrivil edini greh, da se hrabro bori za svojo svobodo in svojo zahodno kulturo proti vsem infamijam.

Istočasno so izdali tudi komunisti svoj oklic, v katerem pozivajo k slogi v boju za republiko.

Francoski avioni v Španiji

Angleški list »New Chronicle« poroča, da je 19. t. m. prispelo v Barcelono 18 francoskih avijonov; med njimi 12 bombarderjev.

Asturski rudarji v boju za svobodo naroda

Poleg osvojitve Kordue in Guadelupa v Estramaduri je dosegla vladna milica velike uspehe na severnem bojišču. Zavzela je Gijon pri Ovideu. Asturski rudarji so prispeli pred Irun ob Biskajskem zalivu. — Pripeljali so s seboj dinamitne ročne bombe, ki jih izdelujejo sami. Izdelali so tudi neke vrste plinske bombe ter z obojimi napadli marokanske čete okoli Iruna. Napad se je posrečil. Maročani so razbežali, toda tudi ponovni poizkus uporniških sil je odrekel, ker so rudarji naravnost navalili na nasprotnike s svojim orožjem v boju mož proti možu. Taktika od leta 1914, ki se takrat ni obnesla zaradi premoči, je omogočila, da so zasedli važnejše strategične višine okoli mesta. Med mesti Tolosa in San Sebastian so uporniki tudi doživeli poraz. To zmago so dosegle vladne čete s strateško zvijačo. Med najhujšo borbo je zapeljal po železnici na bojišče sicer slabo oklopljen, toda dobro oborožen vlak, ki je predrl uporniške bojne vrste ter uničil prve čete. S tem je bila odprta pot vladnim četam v sredino upornikov, kjer se je dovršila bitka.

Trdnjavi Guadelupe in San Marco sta mnogo pripomogli k zmagi, ki je odvrnila nevarnost za Irun in San Sebastian.

Grafičarji vodijo boj za svobodo naroda

Pomembna je tudi zmaga ob gorovju Some. Izpod vznožja Guaderrama so uporniki res napadali vladne postojanke do večera. Vladne čete so le malo odgovarjale. Ponoči so uporniki odredili napad Maročanov, misleč, da o vladne čete prepodili, na vladne postojanke. Vladne čete, ki so je tvorili tukaj večinoma tiskarji, so čakale v skrivališčih ter so ob napadu upornike krvavo decimirale s strojnimi puškami. Uporniki so se jeli umikati, grafičarji pa so zasedli njih postojanke.

Iz vladnih poročil tudi posnemamo, da je več kot šestisoč vojakov prešlo iz tabora upornikov k vladnim četam, k upornikom pa niti en vladni vojak ali miličnik.

Bajke o grozovitosti vladnih čet

Iz poročila s. Jauhauxa, ki je bil sam v Španiji, so vesti o grozovitosti zlobne bajke. Pač pa uporniki uganjajo starhovite reči. V Bajadozu so pobili okoli 2000 oseb brez vzroka. V Oridove so pomorili sedemnajst rodbin, ki se niso uedeleževale vojne; tam so tudi že prej ujeli socialista, ga postavili na cesto z zvezanimi nogami in rokami ter peljali tank čezenj. Ujeli so tudi socialističnega poslanca pokrajine. Zavlekli so ga v areno, slekli in prisilili, da se bori kakor bik v bikoborbi proti napadalcem, ki so ga napadali z bodali banderili, dokler je omagal in preminul v mukah.

Angleški »Times« poroča, da so vladne čete zasedle neko mestece, ki jih ni sprejelo odkrito. Krvi niso hoteli prelivati, dasi so bili v premoči. Zato so zopet zapustili mesto ter se umaknili v okolico. Pride pa 40 miličnikov, ki so se temu koraku smejali in ostanejo v mestu v zavesti, da so varni. Tako je ostalo 40 miličnikov v mestu in ko je del miličnikov odšel, so uporni elementi teh 40 mož napadli s strojnicami, jih 6 ubili, 30 pa ranili. Ranjence so odpeljali v bolnico. Uporniške čete so pa vseh 30 ranjencev odvedle iz bolnice in postrelile. Nekaj dni pozneje so vladne čete zopet zasedle mesto, ter ustrelile 20 upornikov. List je mnenja, da so grozovitosti upornikov mnogo večje, kakor one vladnih čet.

Internacionala razrednega sovraštva

Borba za Španijo se ne vrši le med vladinimi četami in uporniki. Zunaj Španije se zavzemajo fašitične države z dobavljanjem orožja in vojnih letal — proi vsakršnemu mednarodnemu pravu — naravnost očitno za uporniško skupino. V španski državljanski vojni sodelujejo s svojo najbolj nemoralno »moralno« podporo **z upornimi generali desničarske stranke cele Evrope** in so skoraj identične s celoto meščanskih strank. S prav malo izjemami — v nemškem jezikovnem ozemlju le z nekaj izjemami v Švici — je meščanski tisk opustil vsakršno objektivnost, da celo videz objektivnosti.

Čiatelji meščanskega tiska morajo imeti vtisk, da se vojuje vojska Franca in Molle proti bolševiški revoluciji, da gre za zatrtje groznega upora »marksistov«. Plačanci tujske legije in mohamedanski Maročani se bore za »red«. In za take borce za red plamte simpatije redoljubivih vsega sveta! In če general Franco preprosto in kratko izjavlja, da se bori za »Španijo«, potem je takoj velik patriot, delavci pa, ki se bore proti napol divjemu barbaru, so »brezdomovinci in veleizdajalci«.

Ti tako zvesti zagovorniki legalnosti obrekujejo branilce legalnosti, češ, da so sovražniki reda, uporniki pa čuvarji reda. **Zakaj, če je sploh kakšna legalna vlada, tedaj je španska, ki je bila postavljena po neoporečeni volji in večini ljudstva.** In ni bilo »nereda«, ne »kaosa«, niti večje stavke ni bilo, — bil je prijeten mir, mir, ki so ga generali izrabili v svrho priprav za upor.

Toda legalna vlada Španije je bila, čeprav ni bil minister noben socialist, vendar le vlada večine, kateri pripadajo tudi socialisti. Med njene naloge je spadala, za kar je delala, zemljiška reforma, ki bi bila obsežna ter z razdelitvijo veleposestev malim kmetom in najemnikom omogočila vsaj deloma človeka dostojno življenje. To je pa bilo mogoče le z razlastitvijo veleposesti, ki se niti ne bi bila izvršila brez odškodnine. **In za veleposestnike, za nadaljnjo bedo kmetiških množic ter proti soodločevanju delavcev in kmetov v državi se bori vojaška revolta!** In zaraditega, ker se bore generali za kapitaliste in veleposestnike, ker se bore proti delavcem, zato tudi vživajo simpatije posestnih slojev vsega sveta!

In zopet, kakor vedno, če je kje na svetu treba pobiti delavce, če se hoče kje svobodo delavcev zadušiti v krvi, so nacionalisti vseh narodov edini. V sovraštvu do delavcev, v razrednem sovraštvu do delavcev, ki se bore za svoboščine in človečanstvo svoje, izginejo vedno vsakršne razlike med raznimi nacionalizmi. Tu so nemški nacionalci in francoski šovinisti itd., tam drugi. — V tem primeru so si pa takoj edini v svoji poliiki. Ni več nacionalnih razlik med njimi, samo da se morejo enotno boriti proti delavstvu! Zakaj povsod in v vsaki deželi in kakorkoli se že nacionalizem imenuje ali našemi z imenom, vedno je čuvar kapitalističnih interesov, hujskač k najbolj divjemu sovraštvu do delavstva.

Komaj je kak meščanski list, ki ne poveličuje patriotizma Franca in Molle! Ni pa dvoma, da se imajo španski uporniki zahvaliti podpori fašističnih držav in ne le simpatijam reakcionarjev, ter da bodo pozneje uporniki dali svojim fašističnim dobrotnikom za odškodnio španska

Občinske volitve le deloma

Po občinskem zakonu bi se morali letos obnoviti občinski odbori. »Slovenec« pa pojasnuje, da se bodo občinske volitve v dravski banovini vršile le v onih občinah, kjer še letos niso bile ali se sploh še niso vršile v poslovni dobi.

[illegible]

Minimalne mezde in industrijci

Konferenca industrijcev na Bledu.

Veliko delavsko gibanje v državi, ki se opravičeno bori za svojo eksistenco, je zbudilo tudi industrijce. — Pod predsedstvom Vladimira Arko iz Zagreba se je vršila konferenca industrijcev na Bledu. Na posvetovanju so govorili tudi o minimalnih mezdah. Delodajalci dravske banovine so rekli, da je najmanjša urna plača Din 3.50, kar je manj, je zločin nad državo. Ta minimum naj bi veljal za vso državo, čemur so se pa upirali južni industrijci. Sprejeta je bila formula, da sme v posameznih banovinah oblast znižati te mezde za 15 odst. Konferenca je zahtevala tudi boljše financiranje raznih samouprav.

Ogromna zborovanja rudarjev v revirjih TPD

Tisoči in tisoči rudarjev manifestirajo za svoje pravice.

Zagorje, dne 24. avgusta 1936.

Gibanje za revizijo kolektivne pogodbe rudarjev TPD je v polnem razmahu.

Na podlagi sklepa tarifnega odbora vseh strokovnih organizacij so se preteklo soboto in nedeljo vršili v Hrastniku, Trbovljah, Zagorju, Hudi jami, Kočevju in na Senovem ogromni shodi rudarjev, na katerih se je poročalo rudarjem o zahtevah, ki so bile stavljene v zvezi s predlogom za sklenitev nove kolektivne pogodbe.

Govorili so predstavniki vseh treh organizacij in predstavnik II. rudarske zadruge s. Pliberšek. Zborovanj so se udeležili vsi rudarji do poslednjega. Zato smelo trdimo, da so bila ta zborovanja enodušni izraz solidarnosti rudarjev v boju za njihove zahteve.

Shodi so napravili na javnost silen vtis. Javnost in z njo vsi odgovorni faktorji vedo danes, da je potrpljenja rudarjev konec in da je treba s tem računati.

Rudarjem je nujno priporočati, da v tem res gigantskem gibanju ohranijo disciplino in se strogo ravnajo po sklepih odgovornih forumov, da bo uspeh zagotovljen.

Socialistična internacionala posreduje v Moskvi

Pariški »Populaire« (Blumov) priobčuje 23. avg. brzojavko, ki jo je poslala v Moskvo socialistična in strokovna internacionala in ki so jo podpisali de Broukere, Adler, Citrine in Shevenels.

V brzojavki pravijo:

»V momentu, ko je delavski razred vsega sveta združen s solidarnimi čuvstvi s španskim delovnim ljudstvom v njegovi obrambi demokratične republike, globoko obžalujemo veliki politični proces v Moskvi.« Izjavljajo, da Zinovjev in tovariši niso bili somišljeniki socialistične internacionale, vendar opozarjajo moskovsko vlado, naj sodi pravično in naj ne proglaša nobene smrtne obsodbe.

ozemlja, morska oporišča ali otoke. Toda, kaj to! Uporniki in verižniki ostanejo pa vseeno patrioti.

Zakaj, kar se zgodi proti delavcem za kapitaliste, je sveto, sveto, sveto! Vsak umor delavca je upravičen z interesi kapitala, vsako fiziliranje delavkih voditeljev enako, in vse grozovitosti v državljanski vojni se podtikajo vladnim vojakom in delavskim milicam. Državljanska vojna je kakor vojna med narodi vsekakor nekaj strašno grdega in kjer se vrši borba s takim ogorčenjem, kjer je na strani delavcev in kmetov zvestoba in navdušenje, ki mora večkrat nadomestiti pomanjkljivo oboroženje, tam morajo biti boji strašni. Ne po krivdi delavcev! To je treba vedno iznova poudariti. Zakaj, revoltirajo ne delavci in kmetje, ampak generali so poslali plačane tuje legionarje in od sovraštva do belih nadute Afričane v boj proti legalni španski vladi! In v državljanski vojni! Tu ni premišljevanja, kam se naj obrne kdo, tu ne govori nič, nič drugega kakor srce posestnika! In to je prenapolnjeno s sovraštvom do delavca.

V tem sovraštvu in laganju se združujejo vse plasti posestnikov, družijo se klerikalci in nacionalci, agrarci, pri katerih bi zaman iskali iskrico simpatij za izkoriščane, zasužnjene kmete Španije — in mestna buržoazija . Ta vloga ni nova!

V obupnem boju pariške komune so res tudi komunardi morili ljudi nezmiselno in izven bojevanja. Toda kako malo je to v primeri s hekatombami, ki jih je pomorila rodoljubiva zver po zmagi nad komunardi! V meščanskih opisovanjih komunskih bojev se komaj omenja streljanje ujetih komunardov, njih žen in otrok ob pokopališkem zidu, dočim pa se opisujejo krvava dejanja delavcev! — Tako je neoporečno dokazano, da so v vseh revolucijskih bojih novejše dobe grozovitosti reakcionarcev neprimerno večje in ostudnejše kakor grozovitosti delavcev. Pišejo le o grozovitostih delavcev, molče pa »ustvaritelji reda« o svojih strašnih, večjih zločinih.

Tako je bilo, tako je! Če gre za najsvetejše posestnika, če je ogrožena njegova duša, njegova posest - pa bodisi tudi kapitalista v drugi deželi — tedaj vstane iz kaosa politike, **potem se dvigne iznad strupenega razkola med nacionalisti vseh narodov internacionala posesti,** internacionala razrednega sovraštva proti neposestnim slojem.

Zares, če le nekoliko poznamo najnovejšo špansko zgodovino socialnih razmer, tedaj ta delavcem vseh drugih dežel jasno pove, da morajo spoznati soglasnost nacionalistov vseh narodnosti proti delavstvu, obenem pa, da se španski junaki, da se kmetje in delavci ter malomeščani Španije bore za nas vse!

Zarotniški proces v Rusiji

16 obtožencev obsojenih na smrt.

Veleizdajalski proces v Moskvi je senzacija. Razen 12 uglednih komunistov so na podlagi izjav obtožencev obtoženi še Tomski, Buharin, Rykov, Uglanov, Radek, Pjatakov, Serebriakov in Sokolnikov.

Kamenev je izjavil, da sta bila organzatorja zarote proti Stalinu Trocki, Zinovjev in on. Obtoženci so skoraj brez izjeme priznali krivdo ter drug drugega obremenjevali. Ves proces je pokazal, da je bila zarota zasnovana proti Stalinovemu revizionizmu. Izjave obtožencev in prošnja, da jih po zasluženju kaznujejo ter medsebojno obtoževanje obtožencev spominja na nemški proces glede požiga parlamenta. Vprašanje je torej, ali so poročila, ki jih dobivamo resnična ali ne in, če so izjave obtožencev resnične, ali so jih svobodno dajali ali pod kakšno psihološko ali umetno presijo. Ta proces je zagonetka, dokler ne dobimo direktnih in jasnih poročil o njem.

Državni tožilec je predlagal 16 smrtnih obsodb. Sodišče je tudi v resnici izreklo smrtno obsodbo nad vsemi obtoženci.

K tarifnemu pokretu slovenskega tekstilnega delavstva

Izvajanja tajnika Delavske zbornice s. F. Uratnika ob priliki prvih pogajanj za sklenitev kolektivne pogodbe.

Dalnje pojasnilo, ki ga je treba dati, je, **ali želi sklepati delavstvo kolektivno pogodbo s kako pooblaščeno delodajalsko organizacijo, ali s poedinimi podjetji.**

Delavstvo želi, da bi se zedinili v razgovoru z ožjim od tekstilnih industrij v to pooblaščenim odborom na enoten tekst kolektivne pogodbe. Ta pogodba pa naj bi stopila za poedina podjetja v veljavo le, ako so jo poedina podjetja odobrila. Pri pogajanjih s poedinimi podjetji naj bi se sam tekst kolektivne pogodbe sploh ne menjal ali dopolnjeval. Tarifna priloga bi se morda iz ozirov na tehnične posebnosti poedinih podjetij v kakih poedinostih dopolnjevala. **Vendar bi moralo iti za v bistvu identične pogodbe s poedinimi podjetji.**

Podjetja, ki bi zahtevala take spremembe enotnega teksta pogodbe, na katere bi banovinska tarifna komisija, ki je zamišljena kot stalen organ za sprovajanje procesa unifikacije delovnih pogojev, ne mogla pristati, bi ostala pač v brezpogodbenem stanju. Posledica takega stanja bi bila, da bi se smatrale eventuelne kršitve obratnega miru v takih podjetjih za moralno upravičene.

Ravno zato pa smatra delavstvo, da je važno, da vsa podjetja, ki nimajo stvarnih razlogov, da ne bi k pogodbi pristopila, k pogodbi takoj pristopijo. Ni modro odklanjati kolektivne ureditve delovnih odnosov iz kakih principijelnih razlogov v mnenju, da prinaša kolektivna pogodba sama na sebi obrat v nemir, nje odklonitev pa mir.

Delavske strokovne organizacije so odločene vplivati na delavstvo v nasprotnem pravcu. Njim so najnesimpatičnejša trenja, ki bi se morala sukati okrog samih načelnih pomislekov. One žele mir z vsemi podjetji, predvsem pa z onimi, od katerih ne zahtevajo posebnih materijelnih žrtev. Če pa stopajo taka podjetja iz kakih načelnih razlogov v vrste tistih, ki kolektivne ureditve delovnih odnosov nočejo, jih ne morejo uvrščati drugam, kakor v vrste tistih, ki miru in sporazuma nočejo.

Delavstvo ne zahteva nič nemogočega

Tarifni del delavskega predloga je v glavnem tarifni del čehoslovaške kolektivne pogodbe s pribitimi draginjskimi dokladami in prenešen v našo valuto. Podrobna proučevanja so nas prepričala, da imamo sicer tudi pri nas industrije, za katere so te postavke nezaslišano visoke. Da pa imamo na drugi strani celo vrsto industrij, — one tvorijo po številu delavstva večino tekstilne industrije, — ki plačujejo svoje delavstvo že danes bolje ali pa tako, kakor predlaga delavstvo. Ako pa so v kakih podrobnostih potrebne še kake izpremembe tarifne pogodbe, se bodo te izpremembe v delu ožjega odbora, ki naj bi predlog podrobneje proučil, lahko dosegle.

Pogajanja o najvažnejšem delu pogodbe, o tarifni skali, bodo močno olajšana s tem, da bazira mezdni sistem ogromne večine naših tekstilnih podjetij, če že ne na čehoslovaški kolektivni pogodbi, pa vsaj na v tej industriji stvarjenih tradicijah.

Zato se od teh tradicij v svojem predlogu nismo oddaljevali. Gotovo bo priporočljivo, da se od njih tudi odbori, ki se bodo pogajali o končni stilizaciji pogodbe, od njih ne bi preveč oddaljevali.

V načelnem delu smo predvideli nekaj določb, ki jih čehoslovaška pogodba nima, ki pa so radi naših posebnih razmer potrebne.

V pogledu nadurnega dela

predvidevamo pogodbeno garancijo proti temu, da se ne bi uvajalo preko več ali manj izsiljenih odločitev v delavskih glasovanjih, stalno 10 do 12 urno delo, kakor je uvedeno to sedaj v Kranju.

Delavstvo bo vztrajalo v tem mezdnem gibanjem z vso odločnostjo na tem, da se to redno nadurno delo odpravi. To stališče narekuje delavskim organizacijam **ozir na desettisoče nezaposlenih delavcev, katerih števila dobro prospevajoča industrija ne sme večati.**

Prepričani smo, da bomo našli baš v tej točki polno razumevanje javnosti, države in oblasti.

Neposredno prizadeto delavstvo pa mora vedeti, da vkljub daljšemu delovnemu času in nomininalnim doplačilom za nadure povprečne urne mezde v kranjskem okolišu niso večje, kakor v Mariboru, Tržiču ali Litiji. — Doplačila na mezde niso mnogo več kakor prazna formalnost, dokler so temeljne mezde nedoločene.

Delavstvo polaga veliko važnost na to, da predvidi kolektivna pogodba **norme in organe za kontroliranje akordnih zaslužkov in njihovega odnosa do v kolektivni pogodbi predvidenih urnih zaslužkov.** Če se to ne doseže, bo ostala večina delavstva kljub pogodbi prazaprav v brezpogodbenem stanju.

Organ, ki naj bi izvajanje kolektivne pogodbe v tem vprašanju kontroliral, je tarifna komisija, ki jo pogodba predvideva.

Oziraje se na odklonilno stališče večjega števila podjetij do tarifne komisije, se lahko tej komisiji odvzame del nalog, ki jih morejo izvrševati tudi redna sodišča ali razsodišča. Evidence nad akordi pa se ji ne more odvzeti, ker je to za kontrolo nad izvajanjem kolektivne pogodbe in za pospeševanje procesa poenotenja delovnih pogojev naravnost bistvenega pomena. Zato bo kreiranje take institucije delavstvo z vsem povdarkom zahtevalo. Zahtevati pa bi jo morala tudi vsa pogodbena podjetja, ki se morajo zasigurati pred tem, da bi kako podjetje pogodbo podpisalo, a jo preko akordov izigravalo.

Kontrola storitev pa je važna tudi za podjetja, ki imajo nizke zaslužke, ker zaposlujejo slabo izučeno delavstvo z nizko storitvijo. Ako bo primerjava storitev s časom nedvomno pokazala, da leži razlog nizkih mezd v nenormalnih storitvah, bodo lahko opravičila ta podjetja nenormalno nizke mezde. To pa se da ugoviti le s primerjanjem storitev v poedinih obratih.

Iz teh razlogov bo treba na kontroli akordov in vpostavitvi stalnega organa za to kontrolo brezpogojno vztrajati.

Čuli so se tudi ugovori, naj se izmenijo v predlogu kolektivne pogodbe določbe, ki pomenijo golo ponavljanje socialno-zaščitnih zakonov, ki imajo prislen značaj. Ker kolektivne pogodbe takih zakonov ne morejo spreminjati, bi bilo vse, kar bi kolektivna pogodba v tem pogledu spreminjala, neveljavno. Zato so vsi predlogi, ki gredo v tem pravcu, pravno nemogoči.

To bi bile glavne načelne obrazložitve k predlogu kolektivne pogodbe in ugovorom, ki smo jih v zvezi s to pogodbo dosedaj slišali.

(Konec.)

Tekstilno delavstvo za kolektivno pogodbo

Kranj, 23. avgusta 1936.

Gibanje za kolektivno pogodbo tekstilnega delavstva spremlja vsa javnost s simpatijami.

Med delavstvom je razpoloženje zelo vedro. Preko plotov in zidov se čuje veselo petje, tu pa tam tudi glas harmonike ali gitare. Če drugega ni, so dobre tudi orglice. Delavci so si ponekod ustvarile svoje gledališče. — Tudi lepih koncertov ne manjka. Boljši pevci, ki sodelujejo pri raznih društvih in cerkvenih zborih, nastopajo skupno.

Skupnost pa je tudi potrebna, saj gre za obračun z vsemi krivicami, ki jih je delavstvo zadnja leta prenašalo.

Vedno novi delovni načini, neprestane šikane, surovosti, celo dejanski napadi so se ponavljali. Delalo se je po 10, 12, celo 14 ur na dan. Plače same so silile delavce do teh nadur. Če je delavcev hotel zaslužiti za življenje primerno mezdo, je moral med tednom opravljati troje del: Delati v tovarni, jesti (zelo skromno in slabo, kar med delom) in spati (4 do 6 ur na dan). To ni moglo trajati dolgo. Prej zdrava in krepka kmečka mladina je postala vsa bolehna. Slučaji jetike in pokvarjenja želodca so se množili v nedogled. Obolele so doma družine in otroci. Prej rdeča lica deklet so postala bleda in upadla. Zdravi zobje so izpadli in škrbine v čeljustih so klicale po nujni pomoči; a denarja nikjer za potrebna zdravila in popravila. (Kaj boš kupil s 25 dinarji dnevno, če imaš doma ženo in še 2, 3, 5 otrok?) In ponosna gorenjska mladina, dekleta in fantje so vse to spoznavali na lastni koži vsak dan bolj. Potom organizacij in delavskih zaupnikov so opozarjali na vsa ta dejstva [illegible] in zahtevali od podjetnikov boljšega in človeškga ravnanja. Vse njih želje in prošnja pa so našla gluha ušesa. Obratno. Ves sistem izkoriščanja se je slabšal vsak dan.

Letos spomladi so v Jugočeški ponovno uvedli nov sistem klasifikacije delavcev in plačevanja akordnih postavk. Akordne postavke so tako komplicirano sestavljene, da jih delavec sploh ne razume in nikdar ne ve, koliko je pravzaprav zaslužil.

Nekateri gospodje tovarnarji so delavske zahteve ironizirali. Eden se je celo izrazil, da je to papir za njegov tajni kabinet. Pač pa so pospešili z dobavami. Vagoni so se v zadnjih dneh nakladili s podvojeno silo, avtomobili so odvažali kolekcije ženskega blaga, priganjanje se je podvostročilo, delavstvo je spoznalo, da se gospodom mudi, da bi radi prehiteli delavstvo.

Tovarnam kot: Jugočeška, Jugobruna, Inteks in Tekstil-Indus je treba povedati, da so nagrabile že dovolj dobička, malim tovarnarjem, kot: gg. Sircu, Prahu, Božiču in Hellerju pa da ne gre posnemati velikih tovarnarjev.

Kranjsko tekstilno delavstvo upa, da se bodo pogajanja na banovini pričela še pred 28. avgustom, zlasti je tudi prepričano, da bo Zveza industrijcev spremenila svoje mnenje, ki ga je izrazil njen tajnik, da bodo pogajanja mogoče šele, ko bodo vsi tekstilni industrijci organizirani, t. j. čez štiri mesece.

3000 delavcev in delavk je povedalo svoje, ostali so z njimi solidarni.

V ogledalu

Osramočeni »Slovenec«. Naša vlada je odgovorila francoski, da je za nevtralnost napram španski državljanski vojni, kakor predlaga Francija, toda samo pod tem pogojem, če se iz tega ne bo napravil precedens, da bi zakonita vlada v bodoče ne smela zahtevati pomoči proti upornikom. Ker je ta odgovor v diametralnem nasprotju s fašistovsko hujskarijo »Slovenca«, jo »Slovenec« priobčuje tako skrajšano, da je smisel izjave nerazumljiv.

Zveza narodov je tudi komunistična organizacija po »Slovencu«.

Škoda, da se list »Slovenec« tiska samo v slovenskem jeziku, ker sicer bi si ga gotovo germanski in romanski fašisti izbrali za svoj centralni organ. Ker zveza narodov ne podpre španskih orjuncev in pofovcev, ki so plačani od drugod, proglaša »Slovenec« v uvodniku zvezo narodov kratkomalo za — komunistično organizacijo, ko pravi, da Rusi sploh ne spadajo v zvezo narodov in jih je treba enostavno izločiti iz nje, in izjavlja dobesedno:

»Menda se bodo sedaj (po hrabrem »Slovenčevem« članku!) vendar našli pogumni državljani, ki bodo to potrebno operacijo izvedli, kajti v nasprotnem primeru bodo morali narodi Ženevo drug za drugim zapustiti! Naj se potem Ženeva imenuje Kominterna, samo da se ne bo imenovala več Zveza narodov«.

Ker se na »Slovenčev« poziv ne bo oglasil »noben pogumni državnik«, pričakujemo, da bo »Slovenec« čez nekaj dni napadel tudi vse državnike, da so komunistični podporniki in plačanci!

Doma in po svetu

Nov državljanski zakon pripravljajo. Po novem zakonu se bodo smeli ženiti dečki s 17. in dekleta možiti s 15. letom neglede ali so redovniki, kateri cerkvi pripadajo in s katerim vernikom. Civilna poroka pa, žal, v načrt ni bila sprejeta; civilna poroka ostane le zasilna poroka, kadar cerkvene oblasti odklanjajo poročitev. Nova je določba o razveljavljenju cerkvenega zakona, vsaj za naše kraje. Doslej je bila razveza katoliškega zakona nemogoča. Kdor se je hotel ločiti, je moral prestopiti v pravoslavno ali starokatoliško cerkev, da je tista razvezala zakon in se je mogel iznova poročiti. Država ali sodišče nista imeli te pravice.

Dva nova senatorja. S kraljevim ukazom sta bila imenovana za senatorja minister prometa dr. Mehmed Spaho in odvetnik Dušan Gjerić.

Kolektivna pogodba tekstilcev v Čakovcu. Tekstilni delavci in Prva medjimurska tkalnica v Čakovcu so sklenili kolektivno pogodbo ter se je delavstvo zopet vrnilo na delo.

Jesenska razstavna prireditev Ljubljanskega velesejma: »Za naš les« bo od 1. do 13. septembra 1936. Slavnostna otvoritev bo v torek, dne 1. septembra ob 10. uri na razstavišču.

Velebanke in tovarne vojnega orožja vsega sveta so tesno povezane med seboj ter dobavljajo orožje prijateljem in sovražnikom. Med seboj financirajo bankirji tovarne in si dele dobiček. Zato, da ustvarjajo vojno razpoloženje med narodi pa imajo tisk in plačane agente tudi na najvišjih mestih.

Neomejenega gospoda kneza Starhemberga, ki je voditelj avstrijskega hajmvera, žagajo. Izvoliti hočejo trimvirat Steidle-Stürmer-Fey. To je huda nezaupnica. In v triumviratu naj bo znani Fey?

Trockega izženejo iz Norveške. Konservativne stranke zahtevajo izgon Trockega iz Osla, kar se bo nedvomno zgodilo, če se dokaže, da je sodeloval v zaroti v Rusiji.

Kaj pripoveduje Marokanec o španski vojni. Marokanec pravi, da se bori za plačo, ki je trikrat večja kakor navadna in ropamo, kolikor hočemo. — Franco nas plača, mi se pa borimo proti Špancem, sedaj v tem taboru in ker je Alah velik, nam bo dal moč, da se bomo borili proti vsem Špancem in jih premagali ter maščevali zgodovino. Vsak Španec je naš sovražnik.

Zanimiva demostracija. V New-Yorku se je pojavilo na nemškem parniku »Bremen« pred vhodom 12 mladih žena. Plašče spustijo na tla in na belih oblekah se pokažejo rdeči napisi: »Konec nacističnih vojnih ukrepov! Osvobodite Simsona!« (Amerikanski mornar Simson je že leto dni v nemških zaporih.) Takoj nato se pojavi več sto žena in mož na ladji z zastavicami, na katerih je bil napis: »Proč z nacistično intervencijo v Španiji!« Na ladji je nastalo vznemirjenje, nastopila je policija ter aretirala 12 demonstrantov. Odvetnik demonstrantov pa je prijavil, da je enega dekleta izmed 12 zmanjkalo. Kje je, kaj je z njim, sedaj ugibajo. Verjetno se je izvršil zločin?

50.000 dnevnikov izhaja na vsem svetu, kakor poroča Društvo narodov.

Ali si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

Za Socialistično zvezo delovnega ljudstva

Socialistična konferenca na Pobrežju pri Mariboru.

Preteklo soboto, dne 22. t. m. se je vršila v gostilni Klemenčak na Pobrežju zelo obro obiskana socialistična konferenca. V okviru konference sta poročala ss. **Eržen** in **Jelen,** prvi o najvažnejših političnih, gospodarskih in socialnih vprašanjih, drugi o potrebi ustanovitve Socialistične zveze delovnega ljudstva in širjenja delavskega časopisja. Posebno živahno so udeleženci pritrjevali govornikoma, ko sta iznašala zahteve po svobodi govora, tiska in koalicije, politični ter gospodarski demokraciji, uvedbi splošne tajne in proporcionalne volilne pravice, povdarjajoč potrebo sistematičnega boja proti fašizmu in za mir. Konferenca je nadalje pritrdila sporazumu med socialisti in grupo »Slov. zemlje«. V teku so priprave za občinske volitve, pri katerih bo tudi delovno ljudstvo na Pobrežju nastopilo, kar je JNS-režim pri zadnjih volitvah preprečil. Konferenca je izrazila globoko obžalovanje nad tem, da se bodo volitve vršile javno kot za časa JNS-diktature.

O b koncu je spregovoril še s. **Korbun** o potrebi enotnosti v boju za najosnovnejše državljanske pravice, nakar je s. **Minodraž** zaključil konferenco. Zanimanje za politično vprašanje je veliko, zato bo treba na Pobrežju še nadaljnih konferenc, zlasti ob priliki kakšnih važnejših dogodkov.

Mezdno gibanje tekstilcev

Zborovanje tekstilcev v Mariboru v Unionski verandi.

V soboto zvečer, dne 22. avgusta, se je vršilo zborovanje mariborskega tekstilnega delavstva, ki ga je sklical krajevni tarifni odbor, katerega tvorijo vse tri organizacije: Sploš. delavska strokovna zveza Jugoslavije, JSZ in NSZ. Shodu je predsedoval predsednik podružnice Splošne delavske strokovne zveze s. **Karner,** ki je zborovanje otvoril in v kratkih besedah orisal položaj tekstilnega delavstva v Dravski banovini. Iz njegovega poročila izhaja, da znašajo plače tekstilnega delavstva v Dravski banovini od Din 1.85 do Din 5.50. Govornik je povdaril, da se mora tekstilno delavstvo skupno boriti za povišanje mizernih plač v večini tekstilnih tovarn, boriti se pa roma tudi za to, da se plače, ki kolikor toliko odgovarjajo primerni plači, ne znižajo, ampak da ostanejo in se po možnosti še povišajo. Da si tekstilno delavstvo zagarantira vsaj najosnovejše pravice, je treba, da si pribori kolektivno poodbo, v kateri mora biti določena najnižja mezda.

Večina tekstilnih tovarn v Dravski banovini je v rokah inozemskih kapitalistov, ki izrabljajo naše delavstvo s tem, da jim plačujejo mezde, s katerimi niti delavec-samec ne more izhajati.

V Kranju še danes stavka tekstilno delavstvo, ker podjetniki nočejo skleniti kolektivne pogodbe. Izid stavke v Kranju je tudi za mariborsko delavstvo velikega pomena. Predlaga, da se pošlje Krajevnemu tarifnemu odboru v Kranju **pozdravna brzojavka.** Predlog je bil soglasno sprejet.

Kot drugi govornik je nastopil g. Bučar, tajnik Narodne strokovne zvez v Ljubljani, ki je poročal o pogajanjih med delavskimi zastopniki in tovarnarji v Kranju, prdvsem pa o pogajanjih s tajnikom Zveze industrijcev, g. dr. Goliom, ki je izjavil, da bodo pogajanja mogoče šele takrat, ko bo vseh 57 podjetnikov v Dravski banovini organiziranih, kar bo mogoče v štirih mesecih. Vsled dogodkov v Kranju pa se je banska uprava odločila sklicati pogajanja za 28. avgusta.

Edina tovarna v Dravski banovini, ki je podpisala kolektivno pogodbo, je tovarna Hutter in drug, ki je izjavila, da bo vedno razpravljala in tudi zvišala plače, ako bo potrebno.

Ostale tovarne do sedaj še odklanjajo sklenitev pogodbe in se bo delavstvo moralo še mnogo boriti. Uspešen pa bo ta boj takrat, če se bodo vsi delavci organizirali v svoji organizaciji.

Kot tretji govornik je spregovoril tajnik Jugoslovanske strokovne zveze, g. Rozman, ki je med drugim povdarjal, da so v tekstilnih tovarnah zaposleni večinoma kmetje, ki ne vprašajo za plačo, ampak so zadovoljni da dobijo nekaj denarja, da olajšajo bedo, v kateri žive na svojih majhnih posestvih.

S. Karner je zaključil lepo uspelo zborovanje s pozivom: »Vsi kot en mož v organizacijo in v boj prot kapitalizmu!«

Shod je bil zadovoljivo obiskan, ker se ga je udeležila le prva izmena delavcev, dočim se ga ostali dve izmeni — ker se v Mariboru v vseh večjih tovarnah dela v treh izmenah — nista mogli udeležiti. Izjemo je tvorilo delavstvo tovarne Ehrlich, ki je ustavilo obrat in prišlo na shod korporativno,

Ni nobenega dvoma, da bo tudi mariborsko tekstilno delavstvo v boju za svoje pravice dokazalo svojo solidarnost.

Iz naših krajev

Ljubljana

Mezdno gibanje pekov.

Ali bo štrajk ali ne? Tako izprašujejo pekovski mojstri pomočnike, kakor da se ne zavedajo, da je to od njih odvisno in to posebno od malih mojstrov, ki nikakor nočejo uvideti, da je pekovskemu delavcu s 50 dinarji na teden nemogoče živeti. V srednjih in večjih pekarnah so mojstri pripravljeni ugoditi zahtevam, ki jih je predložila organizacija. Pomočniki so stavili minimalne zahteve. Poleg reguliranja plač zahtevajo le: odpravo umazane konkurence na njihov račun; pričetek dela ob 3. zjutraj, odnosno ob polnoči, analogno uredbi; prepoved nočnega dela, tudi za mojstra in njegove družinske člane; nedeljski počitek; sprejemanje novih delavcev v posel le potom organizacije; vzpostavitev paritetne komisije za reševanje eventuelnih sporov; praznovanje 1. maja; 14 dni letnega dopusta; odpravo dajanja hrane in stanovanja pri mojstru in odpravo krošnjarjenja s kruhom (koša).

To so upravičene zahteve pekovskih delavcev, ob katere se ne bo nikdo izmed poštenih, socialno čutečih — obregnil!

Največ razumevanja je pokazal g. Bizjak, ki svojim pomočnikom že itak daje 8dnevni plačani letni dopust in 13. plačo. Poudarjamo, da je ta edini pekovski mojster v Ljubljani ki ima mnogo več socialnega čuta v sebi, kakor neki drugi, dobro situirani pekovski mojster, ki pa je splošno znan »krščanski socialist«!... Nekateri mojstri računajo z neuspehom zadnje pekovske stavke v l. 1927., ki da je pekovsko delavstvo v Ljubljani za vedno razdvojila in demoralizirala. Gospodje, le s tem nikar ne računajte! Leta 1927. je bil položaj pekovskega delavstva v Ljubljani najmanj za 200 odstotkov ugodnejši kot je danes. Danes večina pekovskih pomočnikov nima ničesar drugega za izgubiti, kakor tedenskih pet kovačev in — **koš!** In to je, kar jih usposablja za boj za uveljavljenje gornjih zahtev. Misliti ali pa celo govoriti o kaki neenotnosti in demoralizaciji v vrstah pekovskega delavstva je — ničevo!

Naj poudarimo še, da smo za lojalno spravo in da nismo za štrajk, če pa ne bomo našli pri mojstrih razumevanja — za te naše najosnovnejše zahteve — potem smo pripravljeni na vse, odgovorne pa delamo že danes in za vse posledice tiste reakcionarne in najbolj nazadnjaške mojstre, ki se potom najogabnejše konkurence in na račun krvavega izkoriščanja pekovskih delavcev ter poštenih pekovskih mojstrov dokopavajo do nereelnega — izkupička!

Vsem pekovskim delavcem pa: **V enotnosti in močni strokovni organizaciji je zmaga! Naj živi boj pekovskega delavstva za dosego njegovih pravic! Stran s hlapčevanjem, stran s koši in stran z nočnim delom!**

Naj živi družnost, enotnost in solidarnost vsega pekovskega delavstva Jugoslavije!

Tome.

Ali banskih naredb pri nas ni treba izvajati?

Organizacija mesarskih pomočnikov v Ljubljani si je priborila nedeljski počitek za osem mesecev v letu. Ob nedeljah se dela le od 15. maja do 15. septembra. Gospod ban je izdal nalog, da se v teh štirih mesecih, ko je nedeljsko delo dovoljeno, dela **ob nedeljah le do 9. ure dopoldne.** Ugotovili pa smo, da so ob nedeljah odprte mesarske stojnice, lokali, mesnice itd. do 10. ure in to pred nosom tržnega nadzorstva. Izven mestnega središča pa prodajajo meso in mesne izdelke še celo po 11. uri dopoldne. Mi smo na to opozorili že nekolikokrat g. Dr., ki ima na trgu glavno besedo. Izgleda pa, da se odredba gospoda bana ne krši le po mesarskih mojstrih, ampak da jo tudi nadzorni organi premalo vpoštevajo. Upamo, da bo tržno nadzorstvo sedaj storilo svojo dolžnost. 15. septembra pa bo itak nedeljski počitek zopet ukinjen. Gospod ban je obljubil deputaciji mesarskih pomočnikov, da se bo njegov odlog — glede nedeljskega počitka — izvajal striktno in da bo sleherni, ki bo ta odlok kršil, strogo kaznovan.

Monterji centralne kurjave so stopili v odločilno gibanje v pondeljek, dne 24. t. m. Zahtevajo respektiranje socialne zakonodaje, zlasti znižanje delovnega časa od 10 ur na 8 ur in regulacijo plač.

Mojstrski izpitni tečaj za mizarje. Zavod za pospeševanje obrta Zbornice TOI v Ljubljani priredi za kandidate, ki se nameravajo podvreči mojstrskemu izpitu za mizarje, poseben tečaj. Predavalo se bo 10 do 15 ur o tehničnih in kemičnih lastnostih lesa, njegovi uporabi, napakah in ohranjevanju, o brusilih, lužilih, politurah, orodju, strojih in varnostnih napravah. Tečaj se bo vršil, če bo dovolj prijav, v septembru. Predavanja bodo 5 do 6 dni ob večernih urah. Obisk brezplačen. Kdor se želi udeležiti tečaja, naj se prijavi zavodu po dopisnici z navedbo točnega naslova najkasneje do 10. septembra t. l.

Maribor

Mladinska mirovna manifestacija v Mariboru.

V soboto zvečer se je vršila mladinska mirovna manifestacija, ki jo je priredil Akcijski odbor za mir v Mariboru. V veliki dvorani »Uniona« se je nabralo mnogo mladine, pa tudi starejših ni manjkalo. Nastopil je govorilni zbor, pevci in recitatorji. Govorilni zbor je bil zelo posrečen. Krajše recitacije so bile efektne, daljše manj; recitacije ženske mladine niso ogrele. Pevske točke je izvajal ad hoc nastavljen zbor dobro. — Scenerija je ugajala — Namen prireditve je bil vsekakor dosežen. — V nedeljo dopoldan je bila mladinska manifestacija v veradni »Union«, kjer se je vsled slabega vremena nabralo sicer manjše število mladine. Nastopilo je pet govornikov. Predsednik akcijskega odbora za mirovni kongres visokošolec g. Androjner je otvoril zborovanje, pozdravil ptujske delegate in referiral o temi: »Slovenci in mir.« Kot drugi referent je nastopil g. Reberšek, po prepričanju krščanski socialist in je govoril o »Delavski mladini in miru« ter med drugim povdarjal, da se bo tudi krščanska mladina udeležila kongresa v Ženevi. Kot tretja je govorila stud. filozofije Tomazini o »Ženi in miru.« Potem je nastopil visokošolec g. Sernec, kateri je govoril o stališču akademikov do miru in povdarjal, da se mora inteligenca skupno z delavstvom boriti za mir. Kot zadnji referent je nastopil predsednik »Nanosa« g. Kralj. Razpravljal je o slovenski narodni manjšini in miru. Omenil je, da je potreben boj ne le proti vojni, ampak tudi proti fašizmu. Delegat, ki bo šel na ženevski kongres, naj tamkaj izpregovori tudi o zahtevi, da se da slovenski mladini izven naše države popolna svoboda, tako v Italiji, kakor v Avstriji. Na zahtevo policije je bila volitev delegata odložena.

Vprašanje likvidnosti Mestne hranilnice. Kakor poroča časopisje, bo mestna občina vendarle dobila 18 milijonov dinarjev posojila pri državni hipotekarni banki, s katerim bo odplačala del svojega dolga pri Mestni hranilnici. Ko bo mestna hranilnica ta denar prejela, bo zopet mogla redno izplačevati svoje vloge. Na ta način upa, da si bo ponovno pridobila zaupanje svojih vlagateljev, preprečila nadaljnje dvige hranilnih vlog in pričela z dajanjem posojil, kar ji je bilo doslej vsled pomanjkanja sredstev docela nemogoče. Kjub temu stvar seveda ne pojde od danes na jutri.

Po nesreči padla v Dravo in utonila. V soboto dne 22. t. m. po 9. uri zvečer se je zgodila na obrežju Drave, pred mostičkom, kjer pristaja meljski brod, smrtna nesreča. 27-letna tekstilna delavka Olga Schwarz iz Pobrežja se je v družbi sodelavcev in sodelavk vračala z dela domov. Še predno je brod na pobrežki strani pristal, se je Schwarzova v zaletu pognala na obrežje, ki pa ga ni dosegla, marveč je padla v vodo in v naslednjem trenutku že tudi izginila v valovih. Vse iskanje ponesrečenke je bilo zaman. Schwarzova zapušča moža in 4 nedorasle otroke. Kakor trdijo znanci ponesrečenke, je Schwarzova znala plavati; usodno za njo je bilo najbrže, da se je pri padcu v vodo močno prestrašila.

Umrl je v nedeljo, dne 23. t. m. v Hrastjah pri Mariboru znani mariborski gostilničar Alojz Horvat. Pokojnik je že več let bolehal na težki in neozdravljivi bolezni, kateri je sedaj tudi podlegel, star komaj 53 let. Težko prizadetim svojcem naše sožalje.

Na deški meščanski šoli se bodo vršili popravni izpiti za vse razrede dne 29. avgusta z začetkom ob 8. uri. Vpisovanje v vse razrede bo istotam v dneh 1., 2. in 3. septembra od 8. do 12. ure. Za vpis sta neobhodno potrebni predhodno izpričevalo in davčno potrdilo. Podrobnosti so razvidne na šolski oglasni deski v veži.

Tombola preložena. Vsled slabega vremena je prvo godb. društvo tekstilnih delavcev v Mariboru preložilo svojo tombolo od 23. avgusta na 30. avgusta in se bo vršila ob vsakem vremenu v gostilni Weber na Pobrežju. Nekaj tablic je še na razpolago. Sodrugi in prijatelji, segajte pridno po njih, dobitki so krasni. Cena tablici je Din 2.50. Obiskovalcem želimo obilo sreče. Za obilen obisk se priporoča odbor.

Mestno kopališče bo radi snaženja parnega kotla od 24. avgusta do 3. septembra zaprto.

»Prijatelj Prirode« Maribor. V nedeljo, dne 30. t. m. izlet na Beigott—Smolnik. Odhod ob pol 6. uri zjutraj s koroškim vlakom do Ruš.

Celje

Shod celjskega delavstva.

Splošna SDZJ podruž. v Celju je preteklo soboto sklicala shod vsega celjskega tekstilnega delavstva.

Vsled odsotnosti podruž. predsednika je shod otvoril s. Macuh. Po otvoritvenih besedah je podal besedo centr. tajniku s. **Jakominu,** kateri je v svojem 2 uri trajajočem referatu razjasnil težko borbo vsega tekstilnega delavstva za uveljavljenje skupne kolektivne pogodbe. Med svojim govorom pa je bil neštetokrat prekinjen z burnim aplavzom in živahnim pritrjevanjem s strani navzočih. Z apelom na organizacijsko disciplino je komaj uspelo preprečiti vse navzoče, da ni prišlo do sklepa uprivčeno razburjenega delavstva, stopiti v solidarnostno stavko za uveljavljenje kolektivne pogodbe. Tajnik kraj. medstrokovnega odbora s. **Vodopivec** je omenjal dolžnosti zaupnikov in poročal o uspešnih intervencijah. Med živahnim pritrjevanjem vseh navzočih je predsedujoči zaključil izredno lepo uspelo zborovanje.

Hrastnik

Praznovanje progovnih delavcev. Progovni delavci so veliki reveži, zaposleni so kakor nanese prilika in kolikor je kredita. Ker je bilo čez poletje zaposlenih večje število sezonskih delavcev, morajo sedaj praznovati ostali, ki delajo samo po 18 šihtov mesečno. Dela bi bilo dovolj, pa kredita ni. Najhujše je to, da bi nadzorstvo rado imelo progo v redu, kakor da bi bili delavci stalno na progi. Tisti, ki vsled tega trpi, je delavec,

prvič, ker premalo zasluži, drugič zopet, ker se ga priganja. [illegible]

Trbovlje

Akcijski odbor za mezdno gibanje rudarjev.

Kakor so se po vseh v poštev prihajajočih rudarskih revirjih TPD ustanovili akcijski odbori iz vseh rudarskih organizacij, tako se je tudi v Trbovljah sestavil akcijski odbor, ki je posebno sedaj v mezdnem gibanju rudarjev nujno potreben. Ta odbor sestavljajo po dva delegata ZRJ, JSZ in NSZ. Imensko so zastopani sledeči delegati v akcijskem odboru: Pliberšek Fran in Vrtačnik Ivan za ZRJ, Križnik Filip in Kovač za JSZ., Štruc Jakob in Škrinjar Jože pa za NSZ.

Ta akcijski odbor ima nalogo, da v imenu strokovnih organizacij sodeluje pri vseh mezdnih gibanjih rudarjev in tudi skrbi za to, da vlada med rudarji in zastopniki posameznih organizacij soglasje glede mezdnega vprašanja rudarjev.

Dosedanje delo akcijskih odborov je pokazalo, da so ti odbori življenja sposobni, koristni in potrebni. Nadaljnji razvoj bo pa gotovo pokazal, da bo koristen za likvidacijo vseh sporov in bo mnogo pripomogel k združenju rudarskega delavstva v mogočem enotnem rudarskem gibanju.

Nesreče v rudnikih. Rudarsko delo je zopet zahtevalo svojo žrtev. Pretečeni teden se je težko ponesrečil rudar Dežman Tomaž na zapadnem obratu. V glavnem so njegove notranje poškodbe zelo težkega značaja in je samo srečnemu naključju pripisati, da ni ta nesrečnež obležal na licu mesta mrtev. Težke in smrtne nesreče po rudnikih so letos na dnevnem redu. V veliki meri so temu krive socialne prilike, delavec, ki se bori za košček kruha, premalo pazi na varnost svojega življenja, potem nezadostna skrb podjetja za varnostne naprave in pa premalo strogo nadzorstvo s strani poklicnih faktorjev. Zlasti bi bilo treba vse nesreče obravnavati pred rednimi sodišči. Posebno pa pri tem opozarjamo na nadzorstvo manjših rudnikov, v katerih so se letos po vrsti dogodile smrtne nesreče.

Jesenice

Zahteve naših kovinarjev.

Jeseniški kovinarji doživljajo težke čase. Na eni strani napad podjetja na naše s težko borbo pridobljene pravice, na drugi strani pa že večkrat omenjeno uničevanje slovenske industrije, ki postaja z vprašanjem Zenice tudi za naše kovinarje pereče. Ako se Jesenicam ne odpomore, bomo šli isto pot kot Trbovlje. Tudi v Trbovljah je delavstvo od leta do leta bolj propadalo, drugod so pa odpirali nove rudnike in stare racionalizirali. TPD je tudi to izkoristila in povečala svoje dobičke, delavstvu pa reducirala mezde in polovico zaposlenih vrgla na cesto. Isto pot bo šlo tudi podjetje KID. Že sedaj je z izgovorom na Zenico opustila razne investicije, odpustila del zaposlenega stavbinskega delavstva, zmanjšala obratovanje v žičarni, žebljarni in zavijalnici.

Delavstvo se je začelo zavedati resnosti položaja. Ve pa tudi, da bo samo združeno dovolj močno in lahko nudilo zadosten odpor. V ta namen so se združile vse tri organizacije, ki tvorijo Medstrokkovni akcijski odbor (MAO), katerega namen je, da se ustvari enotnost v boju za vse zahteve kovinarjev.

Dne 24. julija je MAO sklical javno zborovanje, na katerem so se obravnavala vsa pereča vprašanja, tako vprašanje Jesenic-Zenica, kršenje kolektivne pogodbe z zaposlevanjem sezonskih delavcev in s tem v zvezi prikrajševanje blagajne Bratovske skladnice. Podjetje je odpravilo tudi § 219 o. z., čeravno imamo te pravice zavarovane s kolektivno pogodbo. Podjetje je tudi izdalo delovni red in četudi je bilo sklenjeno, da ga bo izdelalo v sporazumu z zastopniki organizacij, ga je izdalo kar samo in izgleda seveda tudi temu primeren. Ali tudi tega krši. Šikane so nepopisne. Delavca kaznujejo kar z odpustom, za najmanjši prestopek pa z brezplačnim 8 do 14dnevnim dopustom. Priganjaštvo je na višku. Leta 1935. je bilo 3000 splošnih nezgod, letos pa samo do 1. julija že 1800. Stanovanjsko vprašanje je na dnevnem redu že celih 30 let. Tovarna je postavila pred leti nekaj novih hiš in kupila nekaj starih barak in menda misli, da je s tem že vse rešeno.

Delavstvo ve, da je za podjetje kriza že davno minila, kar je razvidno iz rastočega dobička, zato pa tudi zahteva, da se delovni in plačilni pogoji temu primerno popravijo. Zahteve delavstva so: 1. Dopusti za vse delavce od petih let službe dalje; 2. družinska in stanovanjska doklada za vse zaposlene delavce; 3. uveljavljenje § 219 o. z. in § 1154b o. d. z.; 4. rešitev vprašanja higijenskih, varnostnih in zaščitnih naprav; 5. povrnitev ugodnosti delavstva pri nakupu kuriva; 6. plačilo nadur s 50 odst. ob delavnikih in 100 odstotkom ob nedeljah; 7. uvedba 8-urnega delavnika v obratu »Ekonomat« ob nezmanjšanih mezdah; 8. uvedba 6-urnega delavnika v martinarni ob nezmanjšannem zaslužku in zagotovitev zakonito določenega odmora tam zaposlenim delavcem; 9. 10 odst. povišanje mezd vsem delavcem, ki zaslužijo izpod Din 46.—; 10. izgotovitev novega delovnega reda v sporazumu s predstavniki delavskih strokovnih organizacij; 11. pričeti je z zgradbo stanovanskih hiš; 12. novi delavci naj se sprejemajo sporazumno z glavnim zaupnikom; 13. vsi kaznovani in odpuščeni delavci naj se zaposlijo pri svojem starem delu; 14. rešijo naj se vsa od zadnje stavke in tudi pozneje nastala sporna vprašanja; 15. za enako delo enako plačilo; 16. vsi sporazumi se morajo tudi točno izvajati; 17. glavni zaupnik mora imeti na razpolago potreben lokal in prosti čas; 18. delavci privatnih družb ne smejo opravljati v tovarni dela, ki spada pod določbe kolektivne pogodbe; 19. mladoletni delavci in ženske naj se ne zaposluje pri težkih delih in strojih.

Te zahteve niso nove, ampak pridobitve, ki jih je podjetje v dobi krize odvzelo. Sedaj pa, ko ima KID sijajno konjunkturo, nam noče ničesar vrniti. Zato je prišlo do tega enotnega nastopa in upamo, da se bo delavstvo znalo za te zahteve tudi odločno boriti.

Kovinar.

Tistim, ki brezposelnosti nočejo videti

Beseda brezposelnega.

V »Slovencu« zadnje čase večkrat čitam, da se konjunktura tudi pri nas dviga; čitali pa smo tudi, da stavbeniki ne reflektirajo na razpisana dela (gradnje cest). »Slovenec« pripominja, da je vzrok malega zanimanja za razpisana dela od strani podjetnikov ta, ker da so preveč zaposleni pri drugih gradnjah. »Slovenec« piše tako, kot da pri nas ni več brezposelnih in da gradbeniki ne reflektirajo več zato na razpisana dela, ker nimajo delavcev. Gospodje okoli »Slovenca« primerjajo tudi višino zavarovanega delavstva pri OUZD iz leta 1930. z današnjim stanjem in poudarjajo, da je po nekaterih delih naše države zaposlenost že za 10 odstotkov večja kakor v letu 1930. — Modri »Slovenčarji« hočejo sami sebe prepričati, da je sedaj, [illegible] nastalo pravo blagostanje. V resnici pa je položaj čisto drugačen. — Teče že osmi mesec, odkar sem zgubil službo, zdrav sem, rad bi delal in kljub vsemu prizadevanju ne morem dobiti nikjer dela. Pa nisem samo jaz tak nesrečnež, vsak dan srečam več brezdomovincev, največ nas je seveda v mestu, mnogo pa jih prihaja tudi z dežele (obubožanih kočarjev in malih posestnikov). Na vseh koncih in krajih se lahko vidi delaželjne peke, usnjarje itd. Prosijo za delo na stavbah, ali malo jih je, ki imajo to srečo, da ga dobijo.

Nič drugačen ni položaj v južnih krajih naše države. Nekega dne sem se podal v Zagreb v upanju, da bom dobil kakšno delo. Poleg razkošja, lepih palač, ki jih ima Zagreb, sem opazil na drugi strani mnogo revežev, napol bosih in raztrganih, ki so prišli iz južnih krajev države iskat dela. Po več dni tekajo po mestu za delom, spijo kar na prostem, dela pa ne dobe, kakor ga tudi jaz nisem dobil.

Sedaj, dragi »Slovenčarji«, vi, ki kaj radi pišete o delomržnežih, o rdečkarjih in o dviganju konjunkture, svetujte nam brezposelnim, ki nas je na tisoče samo v Sloveniji, kaj naj storimo, da si ohranimo golo življenje? Dela ne dobimo, beračit ne smemo, krasti tudi ne, izvršiti samomor je pa smrtni greh, podpore pa od nikoder. Torej, kaj naj počnemo? Kam naj gremo z otroci?

[illegible]

P. Š.

Iz zgodovine delavskega gibanja na Štajerskem

Politični koledar 1935./1936. leta.

Zanimiv potopis skozi današnjo Sibirijo v Mandžurijo.

Iz kulturnega življenja v Franciji.

Iz zgodovine rokodelstva.

Nove tehnične iznajdbe.

Iz živalskega sveta.

Razne zanimive doživljaje, duhovite dovtipe in šale, pesmi in črtice, polno slik za staro in mlado, za moške in ženske bo prinesel letošnji

Koledar Cankarjeve družbe.

že samo radi koledarja je vredno naročiti se na 4 knjige CD, ki vse skupaj stanejo 20 Nin.

Kamnik

Proslava 60letnice rojstva I. Cankarja. Delavska knjižnica v Kamniku proslavi letos, dne 30. t. m. 60letnico rojstva največjega kleparja in pobornika za ljudske pravice Ivana Cankarja. Program se bo izvajal na vrtu s. Janka Galjota na Duplici pri Kamniku in se začne točno ob pol treh popoldne. Na programu je: kratko predavanje o Cankarju, nato izvajajo člani delavske knjižnice »Hlopca Jerneja«. Pri prireditvi sodelujejo tudi delavska pevska društva »Solidarnost« iz Kamnika in Planinka iz Duplice. Prosimo okoliška delavska društva, da prirede na ta dan izlete v Kamnik in Duplico, da združeni sodelujemo na tej proslavi, ker živimo v časih, ko je bolj kot kdaj preje potrebna enotnost in solidarnost delavstva.

Šoštanj

Izlet na Smrekovec priredi delavsko kulturno društvo »Vzajemnost« **dne 20. septembra t. l.** Na ta izlet, pri katerem bosta sodelovali trboveljska in pa šoštanjska godba, vabimo vsa delavska kulturna in strokovna društva. Skupen odhod **dne 19. septembra ob 6. uri popoldan** po prihodu vlakov izpred hotela »Jugoslavija«. Društva naj javijo čimprej število udeležencev, zlasti tudi število onih, ki žele večerjo, zajtrk ali kosilo. Sodrugi, agitirajte za izlet in se ga tudi udeležite! Na odhodnih postajah kupite nedeljske vozne karte! Odhod iz Šoštanja dne 20. septembra popoldne med 17. in 18. uro. Zveze z vlaki so ugodne!

Velenje

Intriganti na delu. Ugotovljeno je, da so poznani denuncijanti zopet s polno paro na delu in je baje že poslana ovadba na Glavno bratovsko skladnico v Ljubljano s predlogom, da se naj računovodja bratovske skladnice Pevca Miroslava odpusti iz službe, ker je gotovim gospodom, ki imajo maslo na glavi, v napotje. Znano je delovanje Pevca v teh krajih in mu je za njegovo pošteno delo izreklo priznanje celo apelacijsko sodišče v Ljubljani z sodbo od 1. aprila 1936. Ob priliki bomo še podrobno spregovorili o intrigah, kakor tudi o tistih, ki se raznim gospodom prilizujejo in pošiljajo neresnična poročila na Glavno bratovsko skladnico in Rudarsko glavarstvo, da bi s tem onemogočili javno delovanje človeku, ki skuša delovati za dobrobit delavcev v tukajšnji okolici.

Ptuj

Eden izmed perečih socialnih problemov našega mesta je delovni čas trg. obratovalnic, ki je tak, da je zaposleno pomožno osobje 62 ur tedensko, od tega celo 2 uri ob nedeljah. Pri tem pa je tudi močno razširjena navada sistematičnega ali priložnostnega čezurnega dela, tako, da znaša dejanski delovni čas trg. nameščencev po 80 in več ur tedensko. Tak delovni, kakor tudi sam oficijelni obratovalni čas pa ni danes v skladu z nobenimi obstoječimi postavnimi predpisi več. Ne glede na socialno krivico, ki se godi s tem nam, trgovskim nameščencem, moramo ugotoviti, da imajo od tako dolgega obratovalnega časa pri današnjih razmerah in dani kupni moči ptujskih in okoliških konzumentov škodo tudi sami trgovci po veliki večini. Mislimo, da bi bilo pametno in koristno za obe strani, da bi se obratovalni čas trgovskih podjetij skrajšal na 8 ur dnevno in uvedel popoln nedeljski in prazniški počitek. To bi bilo za nas nameščence pravično po vseh obstoječih človeških postavah, za podjetnike same pa koristno, če bi denar, ki bi ga prihranili potem pri kurjavi in razsvetljavi, porabili za smotrno trgovsko reklamo, katere v našem mestu tako pogrešamo. Več koristi bi pa imeli tudi od storitve svojih uslužbencev, če bi jim privoščili dosti časa za počitek, razvedrilo in pridobitev večje strokovne osposobljenosti. — **Ptujski trg. nameščenci.**

Teharje

Delavsko godbeno društvo »Zarja« obvešča vsa delavska kulturna društva, da godba tega društva ne obstoja več, ker je prestopila h gasilski četi. Prijavljajo se v društvo zopet organizirani delavci, s katerimi bo mogoče ustanoviti še boljšo godbo. Iz odbora »Zarje« so črtani: blagajnik Verbič Mihael, kontrola Brečko Ivan in Čehovin Ivan.

Veselico priredi delavsko godbeno društvo »Zarja« dne 6. septembra v prostorih gostilne Jošta Ivana.

Pobrežje pri Mariboru

Posnemajte! Za tiskovni sklad so darovali na konferenci dne 22. t. m. zbrani sodrugi in sodružice Din 41.75. Iskrena hvala.

I. delavsko kolesarsko društvo, podružnica Pobrežje, priredi 30. t. m. izlet v Ruše. Iz Ruš po riži do Beigotta in preko Smolnika nazaj v Ruše. Prijatelje in bratske podružnice vabimo. Do Ruš in nazaj se peljemo s kolesi.

Delavski pravni svetovalec

Gradnja občinske ceste v škodo hišnega lastnika.

Vprašanje: Mimo moje hiše so zgradili občinsko cesto prvega reda, odnosno so staro cesto zvišali tako, da morajo sedaj zasipati stopnjico pred hišo, ako hočejo izravnati kakih 6 metrov širok prostor med hišo in cesto. Kljub temu pa je višina ceste še višja kot tla v moji hiši. Ali morem kaj proti temu?

Odgovor: Ako je cesta že zgrajena, jo je občina gotovo zgradila po odobrenem načrtu in sedaj naknadno proti tej gradnji ne bodete mogli ničesar ukreniti. Le ako imate vsled zgradbe ceste dejansko škodo, bi mogli od občine zahtevati primerno odškodnino.

Posvojitev in podelitev imena nezakonskemu otroku.

Ljubljana

Vprašanje: Ali je razlika med posvojitvijo otroka in pa med tem, če da mož nezakonske matere otroku samo svoje ime?

Odgovor: Ako nekdo nezakonskega otroka posvoji (adoptira), nastanejo med njim in posvojenim otrokom vobče enake pravice in obveznosti kot obstojajo med očetom in njegovim zakonskim otrokom. Posvojitelj mora torej kot oče skrbeti za otroka, ga vzdrževati itd. Posvojeni otrok ima tudi dedno pravico po posvojitelju. Zakonski mož nezakonske matere pa more dati njenemu otroku tudi samo svoje ime. V tem slučaju pa nezakonski otrok ne pridobi napram njemu nikakih drugih pravic niti ne prevzame dotičnik napram otroku kakih obveznosti, zlasti tudi ne preskrbovalne dolžnosti.

Pokojnine rudarjev, ki so delali v Nemčiji.

Laško.

Vprašanje: V Nemčiji sem delal 19 let v rudniku. Leta 1921. pa sem delo zapustil in se vrnil v Jugoslavijo. Bil sem takrat star 54 let. Ali lahko še sedaj zahtevam pokojnino od nemške Bratovske zladnice?

Odgovor: Po določbah pogodbe o socialnem zavarovanju med Jugoslavijo in Nemčijo se všteje v čas pokojnine iz Nemčije tudi oni čas, v katerem je bil rudar zavarovan pri jugoslovanski Bratovski skladnici. — Samo na podlagi zavarovanja v Nemčiji ne morete dobiti pokojnine, ker imajo po nemškem državnem zakonu o rudarskem zavarovanju pravico do pokojnine šele, ko dosežejo starost 55 let. Pač pa bi lahko pokojnino dobivali, ako bi sami prostovoljno nadaljevali zavarovanje do te starosti, česar pa najbrže niste storili. Ker so radi tega Vaše pričakovalne pravice iz nemškega zavarovanje ugasnile, bi te pravice znova oživele samo, ako bi bili iznova zavarovani pri naši Bratovski skladnici vsaj 36 mesecev. Le v tem slučaju bi še imeli pravico do pokojnine.

Posnemajte! S. Demšar Ivan je daroval za tiskovni sklad Din 10.—. Iskrena hvala!

Sportna rubrika

Službeno iz DNSP: Podsavezna skupščina LNPa se vrši nepreklicno v nedeljo, dne 30. avgusta ob pol 9. uri v dvorani Delavske zbornice v Ljubljani. Točno ob pol 8. uri se vrši v Delavski zbornici (I. nadstropje, soba št. 14) posvetovanje delavskih sportnih klubov. Delegati delavskih sportnih klubov iz Celja, Hrastnika, Trbovelj in Zagorja naj pridejo v Ljubljano z vlakom 614 ob 7.05 uri, delegat iz Jesenic in Tržiča pa z vlakom št. 911. Ljubljanski delegati (Svoboda, Grafika) naj pridejo točno! Eventuelne predloge za skupščino predložite Delavski sportni podzvezi takoj. Klub, ki se skupščine podsaveza ne bi mogel udeležiti, naj pošlje takoj poverilnico na naslov: J. Stanko, Ljubljana, poštni predal 280.

Globoko žalujoči obveščamo v našem in imenu vseh sorodnikov, znancev in prijateljev žalostno vest o izgubi našega ljubljenega, nepozabnega, skrbečega in srčnodobrega soproga in očeta, brata, zeta, svaka in strica, gospoda

Alojza Horvata

gostilničarja in posestnika,

ki je v nedeljo, dne 23. avgusta ob 8. uri zjutraj po dolgi, mučni bolezni v 54. letu starosti preminul.

Prenos zemeljskih ostankov se bo vršil v torek, 25. avgusta ob 16. uri iz kapele mestnega pokopališča v družinsko grobnico.

Sv. maša zadušnica se bo brala v sredo, 26. avgusta ob 7. uri zjutraj v magdalenski cerkvi.

Maribor, dne 24. avgusta 1936.

Anny in Erna otroka. **Marija Horvat** soproga.

Družina Horvat, Schlauss, Marčič in Knapp.

Šolske torbice,
aktovke, nahrbtnike
v veliki izbiri priporoča
IVAN KRAVOS,
MARIBOR, ALEKSANDROVA CESTA 13

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarne v Mariboru. Telefon št. 2324

Za konzorcij izdaja in urejuje Viktor Eržen v Mariboru. — Tiska: Ljudska tiskarna, d. d. v Mariboru, predstavitelj Josip Ošlak v Mariboru.